

Frei Tamás - Óriáscégek demokráciája

2013 március 10. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

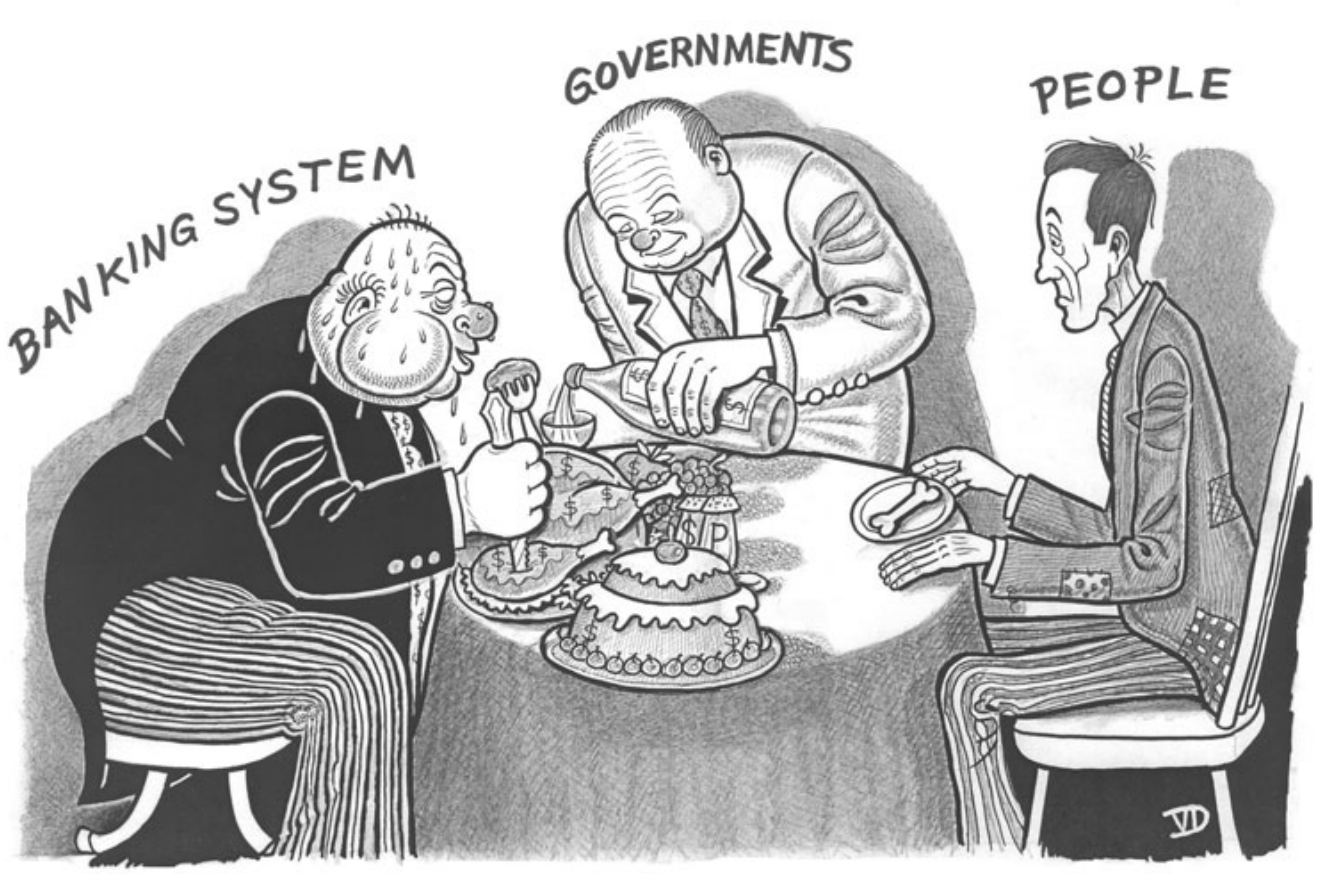
Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Egyszer?sítsük le kicsit a dolgokat, aztán vegyük a hétvégi svájci példát. Érdekes és könnyen emészthet? gazdaságpolitikai turmix lesz bel?le.

El?ször is: vannak azok a listák, melyeken összekeverednek az országok és a multinacionális vállalatok. Ha mindegyiket valamiféle termel? egységnek tekintjük, akkor ma már tele a világ olyan globális cégekkel, melyek GDP-je b?ven meghaladja például Magyarországét. Az 50 leger?sebb „vállalkozás” 2013-as toplistáján 35 ország és 15 multi szerepel.

Mindez számtalan szempontból érdekes, de most vegyük csak a demokrácia kérdését. Könny? belátni, hogy miközben a nyugati országok vezet?inek igen er?s követelményeknek kell megfelelniük, hiszen a választók kontrollja évszázados intézményrendszereken keresztül érvényesül, addig a multinacionális óriásvállalatok irányítói szinte semmi hasonlóval nem küzdenek. Azt rúgnak ki, akit akarnak, könnyedén emelhetik a saját fizetésüket, cserélgethetik a munkatársaikat, ezerszám bocsáthatnak el bárkit a gazdasági racionalitásra hivatkozva, és így tovább.

Egyre többen állítják, hogy csak a középkori uralkodók önkénye hasonlítható a mai, sok százezer alkalmazottat irányító cégvezet?k hatalmához. Néhány, az érintettek által soha meg nem választott ember dönt sorsokról, életpályákról, ezerféle dologról, anélkül, hogy a nekik kiszolgáltatottak leszavazhatnák vagy elküldhetnék ?ket. Mint ahogy a feleségeit kivégeztet? VIII. Henriket sem lehetett leváltani.

De közben ugyanazon a pályán játszanak, ahol az ország-vállalatokat irányító miniszterelnökök. Akik fölött viszont ma már nagyon er?s a kontroll.

Vegyünk csak egyetlen konkrét példát a magyar hétköznapokból. Orbán Viktor nemrégiben Libanonban járt, különgépet bérelve annak a delegációnak, amely vele utazott Bejrútba. A magyar sajtó – nagyon helyesen – utánanézett, hogy az adófizet?k pénzéb?l pontosan mennyiért és kit?l is bérelt a magyar kormány repül?gépet. De mikor kérdezte meg ugyanezt bármelyik magyar óriáscég vezet?jét?l, amikor mondjuk céges jettel focimeccset ment nézni a vállalat kontójára. Aminek a költsége természetesen beépül a beszállítói szerz?désekbe, a vásárlók által fizetett árakba vagy a kevesebbet keres? alkalmazottak fizetésébe, efel?l ne legyen illúziónk.

A részvényesek persze Amerikában, vagy mondjuk Németországban már ma is jelent?s jogokkal bírnak, sok szempontból elszámoltathatják a vezérigazgatókat, de arra azért eddig nem volt példa, ami mostantól Svájcban kötelez? érvény? lesz. Az alpesi ország lakossága ugyanis a múlt vasárnapi népszavazáson úgy döntött, hogy a fizetések, kompenzációk, lelépési és szerz?dtetési összegek meghatározásában – mintha csak demokratikus

választások lennének – szavazati jogot kapnak a részvényesek és részben az alkalmazottak is. A döntéseket megsért? vállalatvezet?k pedig az éves fizetésük hatszorosára rúgó pénzbírságra, valamint hároméves börtönbüntetésre számíthatnak.

Vége tehát a cégvezet?k sz?k körben meghatározott sokmilliós fizetésének, a csillagászati jutalékoknak és az önkényesen kitalált, saját maguknak osztogatott extrapénzeknek. A történelemkönyvekben egyszer biztosan benne lesz, hogy Svájcban kezd?dött a multinacionális óriáscég-demokrácia.

Kapcsolódó anyagok:

- A kisvállalatok kétharmadának el?nyös a két új adónem
- Mekgbünteti az EB a Microsoftot
- Orbán: most lehet jó üzletet csinálni Magyarországon!

Frei Tamás - Metropol

Ajánló